

підприємства, тобто юридичні особи; (3) асоціація в Україні визнається договірним об'єднанням; (4) ГК України передбачає, що підприємства-учасники не відповідають за зобов'язаннями об'єднання, якщо інше не передбачено установчим договором або статутом об'єднання; (5) підприємство-учасник об'єднання може в будь-який час вийти з його складу із збереженням взаємних зобов'язань та укладених договорів з іншими суб'єктами господарювання; (6) за законодавством України асоціація може бути реорганізована в інше об'єднання, тощо.

Підсумовуючи вищенаведене, підтримуючи позицію про необхідність продовження процесу адаптації законодавства України з правом країн Європейського Союзу (яке, як правило, не наділяє досліджувані організації статусом юридичних осіб), все ж вважаємо зазначити про доцільність запозичення і позитивного досвіду цивільного законодавства сусідніх держав. Це, зокрема, стосується можливості створення асоціації фізичними особами-підприємцями та встановлення субсидіарної відповідальності учасників асоціації за її зобов'язаннями в порядку і на умовах, визначених договором.

КОСТОВА Н. І.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, асистент

ПОНЯТТЯ ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА ЯК ГАЛУЗІ ПРАВА

Терміном «цивільне право» охоплюється кілька взаємозалежних, але не тотожних понять. Необхідно розрізнити цивільне право як галузь права, галузь законодавства й галузь правової науки. При цьому насамперед особливо повинне бути виділене поняття цивільного права як галузі права через його основне значення. Право України в цілому є сукупність установлених або санкціонованих державою норм, розрахованих на регулювання й охорону відносин суспільства, що представляє їм. Але це не проста, а систематизована сукупність норм. Вона підрозділяється на певні галузі залежно від специфіки норм і регульованих ними відносин. Однієї з таких галузей у системі права України і є цивільне право (Цивільний кодекс України. Коментар (науково — практичний) Харків, 2004 р. с. 9).

Становлення незалежної й суверенної України як правової держави, що опирається на принципи цивільного суспільства, заснованого на різноманітні форм власності й підприємництва, усілякому захисту невід'ємних прав особистості, обумовило й зовсім інший характер її

цивільного права. Інакше кажучи, сучасне цивільне право України — це право такої стадії нового суспільства, коли завершується перехід від ігнорування приватно-правових початків у цивільному праві, до формування цивільного права як права частки, до встановлення такої системи взаємин держави й цивільного суспільства, коли держава підкоряється служінню цивільному суспільству.

Сучасне цивільне право всіх цивілізованих держав, у тому числі й України, регулює, через ускладнення суспільного виробництва й пов'язаних з ним інших сфер громадського життя людей, численні й різноманітні відносини як за участю громадян, так і за участю організації. Відповідно більш широко розуміється й цивільне суспільство. Таким вважається суспільство, у якому громадяни й організації, будучи зовсім самостійними в правовому відношенні, зв'язані один з одним винятково взаємними інтересами й діють, керуючись цими інтересами, за своїм розсудом.

Отже, сучасне цивільне право України - це встановлена або санкціонована державою сукупність норм, які відбивають інтереси окремих осіб як членів цивільного суспільства, сприяють на основі їхніх волевиявлень досягненню не суперечному закону цілей, забезпечує ним можливості для застосування своїх творчих сил, здатностей і дарувань, створюють умови для всебічного розвитку особистості (Цивільне право України: Академічний курс: Підручник: У 2 т. — К., 2007, изд-во Ин Юре с. 7).

Іншу галузь права України утворюють норми публічного права — державно-правові, адміністративно-правові, кримінально-правові й деякі інші, стосовні до статусу й стану держави, що відбивають його інтереси, що забезпечують функціонування всіх владних структур держави, що припиняють здійснення суспільно-небезпечних дій і встановлюють відповідальність осіб, їх що зробили, перед державою.

У правовій державі, у якому розмежовуються поняття цивільного суспільства й політична організація суспільства, розподіл права на цивільне (приватне) і публічне є об'єктивним розподілом. Проведене в Україні реформування всієї правової системи на якісно нових початках також припускає визнання об'єктивного розподілу права на приватне (цивільне) і публічне.

Однак, незважаючи на незбіжне призначення приватного (цивільного) і публічного права, ці дві галузі права утворюють єдність — цілісну систему права України, у якій кожна з галузей права становить її органічну частину. Це єдність зазначених галузей права ґрунтується на єдності волі народу України, вираженої в нормах цих галузей права, на вимозі погодженого регулювання відносин цивільного суспільства й відносин у сфері владної діяльності держави, що не може бути відділена

від цивільного суспільства. Тільки в єдності всіх своїх галузей право забезпечує всебічне регулювання сукупності всіх відносин, які складаються в процесі функціонування цивільного суспільства й держави.

Однак ясно й те, що кожна галузь права, регулюючи відносини у своїй області, по особливому впливає на них своїми нормами, здійснює властиві їй функції. Це значить, що єдність права не виключає, а навпроти, припускає чітке визначення місця кожної галузі в його системі, змісту й границь їхньої дії. Відносини цивільного суспільства первинні в порівнянні із владовідносинами. Тому й місце цивільного права характеризується тим, що воно в системі права в цілому відіграє роль своєрідних норм. Держава, як було сказано, покликано служити цивільному суспільству. Природно, що нормам цивільного права властиві свій метод впливу на регульовані ними відносини. Регулюючи відносини, вони здійснюють і властиві їм функції. Однак, хоча дані норми виходять від держави, є результатом його правотворчої діяльності, їхній специфічний характер і зміст визначені умовами суспільного виробництва, і вони не можуть бути іншими, поки існують, що викликали їх до життя умови суспільного виробництва.

Тому у всій повноті визначити природу норм цивільного права можна лише попередньо з'ясувавши відносини, що становлять предмет їхнього регулювання, відносини, які в силу існуючих умов суспільного виробництва для свого врегулювання вимагають застосування норм саме цієї галузі права

(Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України За ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.) Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. Юрінком Інтер 2008 с. 6).

НЕКІТ К. Г.

Національний університет «Одеська юридична академія»
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент

ВИЗНАЧАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕЧОВИХ ПРАВ: ДО ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ

Визначальні засади правового регулювання речових прав: до питання вдосконалення концепції речових прав була розроблена ще римськими юристами. На сьогоднішній день речові права закріплені у всіх законодавствах світу. Проте підхід законодавців до правового регулювання речових прав дещо відрізняється. Розглянемо засади регулювання